

**Carolus M. Romanorum Imperator, Et Francorum Rex,
Romano-Catholicus, Libris IV. Explicatus, Et Vindicatus**

Schaten, Nicolaus

Nevhsii, 1674

Cap. 15. Lutherani Prædicantes ex principiis à se positis, nullam habent
jurisdictionem Ecclesiasticam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-99067](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-99067)

Pontificis potestate, de unctione Episcoporum, & Sacerdotum, de Clericorum vita, & immunitate Clericorum & bonorum Ecclesiasticorum, de invocatione Sanctorum, cultu Imaginum, Ecclesiarum caerimonijs, de Quadragesimæ jejunio, sub pœnâ etiam capitis sancito. Quid de festis diebus B. Virginis, Apostolorum & Sanctorum, alijsque compluribus? Admittisne hæc in Scriptura contineri? Si admittis, Lutheranus non es; si non, certe Carolus Lutheranus non fuit, à quo tot legibus hæc præscripta & confirmata sunt. Hic totum tuum Cerebrum eversum est: aut fallunt nos omnes Synodi, Capitularia, Capitularium libri, & constitutiones Caroli M. religiosissimi & sapientissimi Imperatoris, à quo Saxonia cum hoc cultu religionis ad Christi sacra traducta est: falluntque nos omnes Episcopi, Sacerdotes, Monachi, Cæsares, Reges, Principes & majores nostri, qui ut hæc à Carolo acceperunt, ita ad vestram usque hæresin per Saxoniam coluere. At vos Lutherani, nunquid in singulis vestris Ecclesijs habetis præscriptas leges de Ordine Ecclesiæ? sed unde hæ leges? ex qua Scriptura? ex qua potestate? aut quis Angelus de cælo alium vobis Ecclesiæ ordinem in Dania, alium in Saxonia, alium in liberis Imperij urbibus præscripsit? Hic tu Prædicans primum domi habites.

C A P V T XV.

Lutherani Prædicantes ex principiis à se positis, nullam habent jurisdictionem Ecclesiasticam, nec aliam in suâ Ecclesia; quam non urbanus prætor habeat, aut mulier etiam habere poterit.

HActenus de potestate Sacerdotali actum, & cum primis de jurisdictione Ecclesiasticâ Spirituali; nunc reflectenda quæstio in ipsos Lutheranos: videndumque, quamnam inter ipsos statuatur potestas gubernandi Ecclesiam.

Quo in genere id primum principium ponunt, unam tantum esse potestatem à Deo datam in Republica Christiana, quâ Civilia & Ecclesiastica simul administrantur, eamque non apud Ministros Ecclesiæ suæ, sed apud Reges, Principes & Magistratus politicos esse. Hinc proscripta

extra

extra Ecclesiam omnis jurisdictio Spirituality & exterior, quam Catholici omnes Pontifici & Episcopis asserunt; id cum primis ex Apostolo Paulo ad Romanos c. 13. confici volunt: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita est, non enim est potestas nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt, itaq; qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Hic inquit, una tantum secularis potestas traditur ab Apostolo, quæ penes Politicos Principes resideat. Similiter, inquit, 1. Petri 2. *subjecti estote omni humane creature propter Deum, sive Regi tanquam præcellenti, sive Ducibus tanquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, &c.*

Respondent Catholici, hanc Pauli sententiam generalem esse, nec restringi ad potestatem secularem, sed de omni potestate, in genere loqui, sive illa secularis sive Ecclesiastica sit: cum utraque à Deo sit, illa mediata, hæc immediata: ac multo sane illustrius potestas Ecclesiastica in Scriptura continetur, quam politica Principum: cum Christus non propter temporale regnum, sed spirituale, quod est Ecclesia, immutandum & ordinandum venerit in mundum. Vel eo dixit: *regnum meum non est de hoc mundo*: qui tamen regnum Ecclesiæ, & in eo *Regale Sacerdotium* instituit. At inquit: *Apostolus subdit, non sine causa gladium portant*, ergo de seculari potestate hic agit. R. Apostolum de eâ expressius quidem postea loqui, quòd eo tempore Christiani seditionis & rebellionis traducerentur auctores inter Ethnicos, non tamen hoc loco excludere Ecclesiasticam jurisdictionem, quam 2. Cor. 13. Hebræ. 13. 1. ad Timoth. 5. ad Titum c. 2. explicatius ante alios Apostolus tradit. Imò dum dicit: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita est*; primo jurisdictionem Spiritualem designat, quæ omni Regum & Principum potestate seculari altior & sublimior est, uti supra relatum est. Et quis prudens existimare potest, dum Apostolus Ethnicis etiam Regibus obediendum docet, voluisse tum illos capita Ecclesiarum in suis regnis constituisse? itaque respectivè obedientiam commendat, & cum partitione accommodat, tam erga politicos, quam Ecclesiasticos Magistratus. Neque Apostolus sibi ipsi contradicere potuit, dum Act. 20. apud Lucam in actis Apostolorum dixit: *Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Par est ratio de S. Petri testimonio allato, nam dum dicit: *Subjecti estote omni humane creature*; intelligitur, de omni creaturâ potestatem habente. Quapropter explicatè S. Bernardus in Epist. 183. ad Conradum Imperatorem:

tores: *Legi, inquit, omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; quam sententiam cupio vos custodire in exhibenda reverentia Petri Vicario, sicut ipsam vultis ab universo servari Imperio.*

Propius nunc accedamus ad ipsum Lutheranorum dogma, audiamusque quid Augustana confessio doceat; ea sic habet cap. VII. de potestate Ecclesiastica: *Sic autem sentiunt, nostri videlicet Lutherani, Potestatem Clavium seu potestatem Episcoporum, juxta Evangelium potestatem esse seu mandatum Dei, predicandi Evangelium, remittendi & retinendi peccata, & administrandi Sacramenta: nam cum hoc mandato Christus misit Apostolos, sicut me misit Pater, ita & ego mitto vos.* Hæc prima illorum professio: Potestatem à Christo datam vertere in mandatum, idque ad duo tantum restringere, Prædicationem verbi, & administrationem Sacramentorum. Quasi vero mandatum, quo Episcopi mittunt ad docendum Pastores & Sacerdotes, non sit actus jurisdictionis Spiritualis; aut quasi potestas Ordinis eadem sit cum potestate jurisdictionis externæ, de qua hic agitur. Sed planius eadem confessio subjungit suam doctrinam: *Cum igitur de jurisdictione Episcoporum queritur, discerni debet imperium ab Ecclesiastica jurisdictione: porro secundum Evangelium, seu ut loquuntur de jure divino, nulla jurisdictio competit Episcopis ut Episcopis.* Et tamen mox subjungit: *Episcopis competit cognoscere doctrinam, & doctrinam ab Evangelio dissentientem rejicere, & impios excludere à communione Ecclesiæ: quasi vero judicare de falsâ doctrina, quod maximè in Concilijs fit, & deinde hæreticos atque impios excludere, & per anathemata ejicere è cœtu fidelium, non sit actus jurisdictionis externæ & Spiritualis; quæ duo nulli Cæsari aut Regi conveniunt ex politicâ potestate.* Quam crassa & cæca hæresis Lutherana! jurisdictionem Episcoporum damnat, & simul asserit. Quæ Augustana confessio, eadem multis Apologia proficitur cap. postremo de potestate Ecclesiastica; quam non aliam asserunt, quam potestatem quandam Ordinis apud se circa Ministerium verbi, & duorum Sacramentorum: Nam pœnitentia & remissio peccatorum ad quam etiam extendunt potestatem suam, non jam amplius Sacramentum est apud illos, sed annuntiatio tantum remissorum per specialem fidem peccatorum: quanquam nec ipsa cœna in re ipsâ apud illos Sacramentum, cum Sacerdotes non sint ritè ordinati, cum potestate conficiendi Sacramentum illud, Matrimonium etsi verum & propriè dictum Sacra-

Sacramentum sit, Lutherani tamen Sacramentorum numero excludunt. Igitur tota potestas relinquitur apud illos circa Baptismi Sacramentum, quod etiam mulier æquè validè administrat quàm Prædicans. Verbum Dei quod docent, id ex nullâ potestate missionis administrant, cum nec ordinariè nec extraordinariè missi sint: hinc non nisi corruptum etiam est verbum Dei; habetque mulier eandem potestatem: quia nullam habent prædicantes, nisi quàm à Politico Magistratu aut Principe sæculari in speciem acceperunt. Ecce in quantas angustias contraxistis vestræ Ecclesiæ potestatem Ecclesiasticam, & quales populi impostores estis; qui omnia sacra & divina ex thesauro Ecclesiæ sustulistis, ut ex omnibus Sacramentis non nisi Baptismus integer sit relictus. Sed nunc ad propositam de potestate & jurisdictione quæstionem procedamus, ex quâ ea quæ diximus clariùs patebunt.

Dogma vestrum hoc est: *Secundùm Evangelium, seu jure divino, nulla jurisdictio competit Episcopis.* Ratio vestra hæc est: quia una est tantum potestas & jurisdictio externa in Ecclesia, quæ solum est penès Imperatorem, Reges & Principes sæculares, ergo nulla alia relinquitur penès Pontificem, aut Episcopos. Ita quoque Nisanium sentire clarum est: quia Primatum Ecclesiæ tribuit Carolo M., quem per consequens omnes ab eo Cæsares, Reges, Principes, & Politici Magistratus intrinsecè conjunctam habent in suis regnis & provinciis. Verum hoc dogma quàm falsum sit,

Primò constat: Quia vel illam potestatem Ecclesiasticam habent intrinsecè conjunctam ex jure naturali, vel divino. Non jure naturali; quia hæc potestas est Spiritualis, ac supra naturam: quippe immediatè à Christo data, ut supra assertum, & longè altioris est ordinis, quàm ut ex jure naturæ deduci possit, aut humanâ etiam dispositione conjungi cum potestate politicâ Principum. Non etiam ex jure divino; quia tale jus ex auctoritate divina, aut ex principio aliquo revelato probandum esset, quod nullibi extat: cum omnia prorsus in contrarium huic dogmati repugnent. Obstat & finis utriusque potestatis, quando alia est beatitudo temporalis, alia supernaturalis hujus vitæ: Principum est curare ea, quæ ad temporalem beatitudinem; Sacerdotum quæ ad supernaturalem spectant. Ob quam causam in Ecclesia Christi Sacerdotium nunquam cum Regno conjunctum fuit. Neque etiam ex jure Canonico probari potest:

P P

tum

tum quia jus Canonicum ex jure divino derivatur, eique se conformatur tum quia jus Canonicum, ut & Patrum judicia supra relata, huic Principum præsumptioni omnino repugnant.

II Constat: quia si potestas Spiritualis esset in sæcularibus Regibus & Principibus, tot essent in Ecclesia supremi Pontifices Spirituales, quot sunt sæculares Reges & Principes; quod sanè absurdum est: cum Ecclesia Christi sit unum corpus mysticum, sub uno capite, & Vicario Christi visibili, sub quo Episcopi, & cætera Hierarchiæ membra. Id quia in nulla alia heterodoxorum Ecclesia invenitur, ubi tot capita Ecclesie, quot Reges & Principes: hinc illa sectarum multitudo, religionum diversitas, & credendi libertas. Neque unquam generale Concilium in ijs convocari potest, quo per supremam aliquam potestatem ministri verbi Dei, & populus in unam fidei concordiam componatur.

III Constat: nam si suprema potestas Spiritualis est in Rege, aut Principe sæculari, ergo Reges Christiani si velint, possunt per se ipsos exercere omnes actiones proprias Episcoporum, Sacerdotum, aut ministrorum verbi Dei, quales sunt ordinare Sacerdotes, offerre sacrificium, administrare Sacramenta, absolvere à peccatis, publicè docere verbum Dei, excommunicare, ferre censuras, & omnia per se ipsos præstare, quæ ad cultum divinum spectant: quod non minus absurdum, quàm inauditum est, tam in Christi Ecclesia, quàm Synagoga Hebræorum. Deinde posset easdem actiones sacras exercere mulier in Ecclesia, cum primis Reginæ & Principes scæminæ: cum hæ capaces sint omnis potestatis, quam Reges & Principes viri habent: quod etsi multo absurdius sit, id tamen ex principijs vestræ religionis sequitur, & permittit Lutherus.

At dicunt, ac distinguunt: Potest Rex aut Princeps sæcularis exercere omnes actiones, quas jurisdictio Spiritualis, non quas potestas Ordinis requirit: quales sunt apud Lutheranos, docere verbum Dei, & Sacramenta administrare, ordinare Ministros verbi Dei, absolvere, sive renuntiare absolutionem à peccatis.

Contra est: Potest Rex aut Princeps per se exercere actiones jurisditionis temporalis & Spiritualis, quas per Magistratus inferiores aut Ministros exercet: cur ergo non possit omnes etiam actiones per se exercere, quæ potestas Ordinis requirit? quando tam Prædicantes eorum, quàm

quàm cæteri politici eorum Ministri sua agunt ex communicatâ Principum potestate.

Dicitis: indecens esse, ut Princeps reos plectat per se gladio; pari modo indecens esse, ut per se administret quæ potestatis sunt Ordinis: at non hic quæritur quid indecorum sit, sed quid possit fieri: imò quomodo indecorum, quod divini est muneris? quando Regum & Principum filij apud nos Episcopi & Sacerdotes, hæc Ordinis sacra munia obire, honorificentissimum habent: quia illa, quæ Christus & Apostoli fecere, ex officio obeunt.

Ratio à potiori urget hîc vos: quia Principes sæculares apud vos obeunt illa munia, quæ Episcopi ex potestate jurisdictionis habent apud nos: ergo & illa quæ Ordinis sunt, non erit indecorum obire per se; imò Episcopi hæc munia jurisdictionis exercent, quia potestas Ordinis in illis est per excellentiam: ergo si in uno Episcopi munus exercent per se in regendis Ecclesijs, in deputandis Ecclesiæ ministris, in præscribendis legibus sacris, & ordinandis cærimonijs, alijsque quæ jurisdictionis sunt Spiritualis: cur non in ijs etiam, quæ potestatis sunt Ordinis? cùm sæcularem hanc potestatem omnes in Ecclesia potestates consequantur, in eaque intrinsecè conjunctæ sint. *Non enim est potestas nisi à Deo, & quæ à Deo est, in solo Principe est, ut dicitis.*

Vel ergò hæc potestas ordinis est in Principe sæculari unà cum potestate jurisdictionis, vel non est: si est, ergo per se exercere potest. Si non est, unde ergò ad vos Prædicantes pervenit? sanè vel immediatè à Deo, quod ex nullâ Scripturâ, nec ullo Concilio, aut lege Ecclesiæ probabitur. Vel ergò mediatè per superiorè aliquam potestatem, quæ vos ministros verbi Dei & Sacramentorum constituit: hoc autem à Principe sæculari aut Magistratu politico per deputationem Ministrorum, ad vos pervenit: ergò in illis est hæc potestas Ordinis: nam ordinationem, quæ ab Episcopis Catholicis fieri debet, rejicitis; & quæ per cærimonias in scenica ordinatione vestrà fit, illa nihil aliud confert, quàm quod habetis à superiore potestate Politici Principis. Inde consistoria illa vestra Ministrorum verbi Dei, tam dependent à supremo Principe sæculari, quàm Consistoria Ministrorum laicorum: utraqûe enim ab eo communicatam habent potestatem. Et si Regina aliqua regnum, aut Princeps mulier administret provinciam cum supremâ Regis & Principis potestate,

cur non etiam hæc omnia per se præstare poterit? Quis enim credat, inquit Suarez, sceminam posse esse caput Ecclesiæ, & non posse esse ministrum in ijs, quæ spectant ad cultum religionis & sanctificationem fidelium? Dicent: potestas Ordinis apud Lutheranos est in Prædicantibus, per ordinationem, quæ fit à Superintendente & Presbyterij præsentia, sed hoc ipso evertunt generalem suam assertionem, quod omnis potestas à Deo sit in Principe sæculari, nec alia extra illam sit, & per eam ordinata à Deo in ministros tam verbi Dei, quàm in laicos. Secundò, si hæc potestas ordinis est per ordinationem à Superintendente factam in conventu Presbyterij: Quomodo hæc apud vos Lutheranos sola est, ut non eodem jure sibi vindicent Calvinistæ à Calvino, Zwingliani à Zwinglio, alij ab alijs suæ religionis auctoribus? hîc labyrinthum denuo ingrederis, ex quo nullus se Prædicans expedit. Tertiò. Quàm hæc eorum responsio falsa sit, ostensum est supra de successionem Apostolicâ. Verè enim Cyprianus lib. I. epist. 6. *Dicimus omnes omnino hereticos & schismaticos nihil habere potestatis ac juris in Ecclesia Christi.* Quocunque te vertes, non nisi confusam apud vos Hierarchiam Ecclesiæ reperiēs, ex quo primùm ab Ecclesia Catholica recessistis: & quàm non confusa hæc in te ipso, qui scribis ministerij tui Lutherani potestatem accepisse te à Reformatæ religionis Principe.

IV. Ex vestris principiis sequitur, non modò apud Magistratus inferiores (maximè si liberarum imperij urbium, & immediati sint status,) sed etiam in ethnico Cæsare aut Rege, posse esse jurisdictionem Spiritualem. Ratio est: quia una tantùm est potestas apud vos à Deo data, quæ apud sæculares Principes residet. Atqui ethnici Cæsares & Reges tam perfectam habuerunt potestatem jurisdictionis, quàm Christiani Cæsares ac Reges; neque ex Scriptura probari potest, ad usum talis jurisdictionis magis necessarium esse Baptismum, quàm Episcopatum. Exempli causa: Constantinus M. priusquàm Christi fidem susceperet, habebat supremam potestatem temporalem: vel tum simul habebat jurisdictionem Spiritualem, & sic admittitur quod hîc inferimus, quod prorsus absurdum est: vel si Constantinus M. non habebat, profectò apud S. Sylvestrum Pontificem erat jurisdictio Spiritualem, & Sylvester post baptismum Constantinum retinuit. Quis enim illam transmutationem & translationem, à Sylvestro in Constantinum effecit? aut quo verbo Dei id factum est,

Etum est, ut Constantinus per solum Baptismum ex ove factus sit Pastor, & Primatum Ecclesie obtinuerit, uti tu in Carolo M. fingis: quæ profectò incredibilia sunt. Igitur ut Constantinus M. solam temporalem potestatem habuit, ita transmisit ad posteros & consequentes Cæsares. Eadem est ratio in Regibus & cæteris Christianis Principibus. Nec sanè aliter credidit Carolus M., quod ex Epistola Hadriani Pontificis ad Carolum M. intelliges, quæ habetur tomo xx. Concil. Paris. ad finem Act. vii. Concilij Nicæni II. Ita enim Pontifex ad Carolum M. *Evangelium scientibus liquet, quod voce Dominicâ sancto & Apostolorum Principi Petro, claves regni cælorum, & totius Ecclesie cura commissæ est. Ipsi quippe dicitur: Petre amas me, pasce oves meas. Ipsi dicitur: Ecce Satanas expetivit cribrare vos sicut triticum, & ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Ipsi dicitur: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam, & tibi dabo claves regni cælorum, & quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum & in cælo, & quodcumq; solveris super terram, solutum erit & in cælo. Ecce cura ei totius Ecclesie & Principatus committitur, & ipse vices suas vicariis suis Pontificibus relinquere dinoscitur, Ecclesie curam gerendi. Eadem docet Carolus lib. 5. Capitularium c. 163. multisque in locis de Episcoporum potestate, de quibus infra agendum.*

Quid in hanc rem aut clarius scribi potuit à Carolo? aut quid aliud à Carolo M. creditum est? quem supra toties adduxi, in Pontifice venerantem Vicarium Christi & successorem Petri, expressisque verbis ipsum Primatum Ecclesie Romanæ asserentem. Quid enim illud in Capitulis per Ingilramum acceptis, & à Carolo promulgatis c. 23? *Salvo in omnibus Romana Ecclesie Primatu.* Rursum: *Quoniam eadem sedes testante veritatis voce Primatum obtinuit.* Eadem habes lib. 7. Capitularium c. 341. Ubi nunc ille Primatus Ecclesie, quem Carolo M. attribuis? quem nec Carolus M. nec ullus ab eo Cæsarum, aut Regum Christianorum, aut Principum sibi vendicavit: aut orbis deliravit hætenus, aut Nifanius cum suis: qui eversa Hierarchia Ecclesie, omnem jurisdictionem sacram ad politicos Principes demum cum sua hæresi transtulit. Vastet, & exurat barbarus hostis totam Saxoniam, non tantum damni inferet, quantum hæresis intulit, sublatâ potestate Ordinis & jurisdictionis Spiritualis,

PP 3

illa

illa enim fortunarum sunt damna, hæc animarum: nec reparabilia, nisi reditu ad veram Ecclesiam. Non hæc mea sunt argumenta, sed Catholicorum Theologorum, apud quos explicatiùs hæc legere poteris, qui tantam Scriptorum turbam nobis ubique obtrudis.

C A P V T X V I.

De distinctione Episcopi et Presbyteri; ac primum, an Episcopus jure divino major sit Presbytero?

Hanc controversiam hîc multis movet Nifanius, asseritque Episcopum & Presbyterum, jure divino eadem potestate Ordinis & jurisdictionis præditum esse. *Quanam autem hac in re Caroli M. fuerit sententia, inquit, non satis liquere. Nullum tamen dubium esse, quin cum Doctores sui sæculi senserit, quos nullum discrimen ait fecisse, inter Episcopum & Presbyterum.* Sed quàm falsò hæc scribat ac doceat cum suis, paucis ordine exponemus.

Nam I. falsam & hæreticam esse hanc Lutheranorum doctrinam, vel ex eo satis constat, quòd hæc eadem fuerit hæresis Aërij asserentis, nihil inter Episcopum & Presbyterum interesse, uti id referunt Epiphanius hæresi 75. & Augustinus lib. de hæresibus c. 53. quæ doctrina, cum damnata tum fuerit inter hæreses, satis hoc ad falsitatem Nifanij demonstrandam esse potest. Post Aërium hæreticum, qui hanc doctrinam primum inexit, teste Epiphanio, ut se ipsum consolaretur, quod Episcopus factus non esset, amplexus est Wiclefus hæresiarcha teste Thoma Waldensi lib. 2. art. 3. c. 60. & post illum Lutherani & Calvinistæ: nec alia magis ex causa, quàm quod nullos Episcopos nacti sint, qui cum illis defecerint, & novas illas hæreses probarent; seu quod nullos in Ecclesia sua Episcopos haberent, ad quos successionem quæ in potestate Ordinis & jurisdictionis consistit, referrent. Itaque novam Ecclesiam sine Episcopis, ex solis Presbyteris commenti sunt.

II. Igi-